

zaaknummer 2015W1417

Datum beslissing: 10 maart 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te][plaats],
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. A.W.E.S. van Duyneveldt-Franken, advocaat te
Leiden,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
tijdens zijn leven priester van het bisdom van Breda en benoemd tot
rector te [plaats],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

Op 10 maart 2015 heeft het secretariaat van het Meldpunt per e-mail een melding ontvangen van klaagster. Klaagster heeft vervolgens het Meldpunt laten weten een formele klacht te willen indienen wegens seksueel misbruik door een man in [plaats].

Op 23 juni 2015 heeft de juridisch adviseur Van Duyneveldt-Franken via een e-mail het secretariaat bericht dat bekend is geworden dat de aangeklaagde de heer [naam] is, destijds rector van [instelling].

Het klaagschrift met bijlagen is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 6 juli 2015.

Op 30 juli 2015 is een e-mailbericht met bijlage binnengekomen van de advocaat van de Dominicanessen van Bethanië, mr. M. Peters, waaruit blijkt dat aangeklaagde voor de onderhavige kwestie onder de verantwoordelijkheid van het bisdom Breda viel en niet onder de verantwoordelijkheid van de Congregatie.

Op 28 september 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], vice-kanselier van het bisdom Breda.

Op 10 februari 2016 heeft de griffie een e-mailbericht, met als bijlage een verklaring van mevrouw [naam], ontvangen van de juridisch adviseur mr. Van Duyneveldt-Franken. In aansluiting op dit e-mailbericht heeft de griffie een aantal dagen later nog nadere stukken ontvangen.

Op 11 februari 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen en heeft haar standpunt mondeling toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Van Duyneveldt-Franken en vergezeld van haar zoon [naam]. Namens het bisdom Breda is verschenen mr. [naam] voornoemd.

Vóór aanvang van de behandeling van de zaak is de [zoon] door de Klachtencommissie als getuige gehoord.

Ter zitting is door klaagster een door haar beide zonen ondertekende verklaring d.d. 1 februari 2016 overgelegd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Op haar 16^e kwam klaagster terecht in het observatiepaviljoen van [instelling] in [plaats] van de zusters Dominicanessen van Bethanië. Aangeklaagde was de rector van [instelling]. Alle nieuwe meisjes moesten langskomen bij het kantoortje van de rector, zo ook klaagster. Er stond een bureau en een bed. Klaagster werd vanuit de huiskamer door een van de nonnen geroepen om daar naar binnen te gaan. Aangeklaagde had donkere kleding aan en zat achter zijn bureau. Hij stelde klaagster vragen over jongens, of ze al intiem was geweest met een jongen. Toen klaagster dat ontkende, werd hij boos en zei: 'Je liegt, en ik kan het voelen als je liegt'. Klaagster moest op het bed gaan liggen, waarna aangeklaagde met zijn vingers in haar vagina kwam. Klaagster was te bang om dat te weigeren.

Klaagster verbleef in de periode 1952-1953 in [instelling]. Zij heeft in die periode verder geen direct contact meer gehad met aangeklaagde.

Klaagster was erg geschrokken van wat er gebeurd was in het kantoortje van aangeklaagde. Ze had zelf nog geen enkele ervaring gehad met jongens.

Elke keer als er een nieuw meisje in [instelling] kwam, werd deze vanuit de huiskamer geroepen om naar het kantoortje van de rector, aangeklaagde, te gaan. Daardoor werd klaagster er steeds aan herinnerd.

Omdat de meisjes in [instelling] niet met elkaar mochten praten, kon klaagster dit met niemand delen. Ook niet met haar ouders, die af en toe op bezoek mochten komen, maar die ze dan alleen in het bijzijn van de nonnen mocht zien.

2.2 Klaagster heeft zich in [instelling] erg eenzaam gevoeld. Ze is er van overtuigd dat de nonnen wisten wat in dat kantoortje gebeurde.

Toen klaagster 25 jaar was, kreeg ze haar eerste vriend (later haar echtgenoot). Ze vertelde het aan haar vriend, die het weer aan zijn moeder vertelde. De moeder van haar vriend werkte bij iemand van de kerk en vertelde het daar, maar die zei dat klaagster loog. Klaagster was daar heel boos over.

Klaagster is gescheiden en heeft twee zonen. Ze heeft het nooit aan haar ouders durven vertellen, haar kinderen weten het nog niet zo lang. Nu klaagster weer aan de gebeurtenissen in haar verleden wordt herinnerd, slaapt ze slecht.

2.3 Klaagster vindt het belangrijk dat bekend wordt wat er gebeurde in tehuizen die van de kerk waren, ze wil dat dit naar buiten komt. Voor klaagster is van belang dat ze haar verhaal kan vertellen, hoewel ze dat nog steeds moeilijk vindt. Ze wil dat haar verhaal erkend wordt door de kerk, zodat ze eindelijk het gevoel krijgt geloofd te worden.

Klaagster wil graag in aanmerking komen voor een schadevergoeding. Ze moest als jong meisje hard werken - in [instelling] eindeloos sokken stoppen - en heeft in die tijd daarmee geld verdiend voor de zusters.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

De vice-kanselier van het bisdom Breda heeft in zijn reactie gesteld dat het bisdom kan bevestigen dat in het kaartregister van het bisdom Breda de gegevens voorkomen van aangeklaagde. Hij werd tot priester gewijd op [datum]. Per [datum] werd hij benoemd tot rector van [instelling] van de Dominicanessen van Bethanië in [plaats]. Per [datum] werd hij rector elders.

Bij het bisdom Breda zijn geen personeelsdossiers beschikbaar van vóór 1994 overleden priesters van het bisdom. Deze dossiers zijn destijds niet opgemaakt. Het bisdom gaat er dus van uit dat ook over aangeklaagde nooit een personeelsdossier is opgemaakt.

In het Onderzoeksrapport van de Commissie Deetman komt aangeklaagde - mede gezien het bovenstaande - niet voor. Het bisdom is ook verder niet bekend met enig gegeven waaruit zou blijken van andere slachtoffers van seksueel misbruik dan wel van eerdere of soortgelijke vergrijpen van aangeklaagde.

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De beschikbare schriftelijke informatie wijst niet eenduidig op bevestiging van het gestelde misbruik. Het bisdom kan op grond van het bovenstaande ook niet uitsluiten dat aangeklaagde zich aan het gestelde misbruik tegenover klagster heeft schuldig gemaakt. Haar persoonlijke verklaring zal daarom vooral leidend zijn. Het bisdom wacht de beslissing van de Klachtencommissie af. Nadrukkelijk wordt vermeld dat daden van seksueel misbruik te allen tijde krachtig dienen te worden afgekeurd.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Er zijn ruim zestig jaar verstreken sedert het feit dat klagster aangeklaagde verwijt zich heeft afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde is dit feit niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenis die klagster schetst heeft plaatsgevonden. Aangeklaagde is met zijn vingers in de vagina van klagster geweest.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klagster haar verhaal heeft verteld; in eerste instantie in het klaagschrift en later ter zitting.

Ter zitting heeft klagster verklaard dat één van de zusters voor de deur van het kantoortje bleef wachten, terwijl klagster bij aangeklaagde binnen was. Het kamertje was afgesloten. Klagster voelde dat aangeklaagde met zijn vingers in haar vagina friemelde.

De verklaring van klagster wordt ondersteund door de ter zitting afgelegde verklaring van haar zoon, de heer [naam]. Deze zoon is vóór aanvang van de behandeling van de klacht ter zitting als getuige gehoord. Hij heeft verklaard dat hij ongeveer 10 jaar geleden van zijn moeder te horen gekregen over 'een man in een kamertje, die handelingen deed wat niet mocht gebeuren'. Voordat hij dit van zijn moeder had gehoord, had de zoon wel al een gevoel

dat er iets met zijn moeder was. Zo had zijn moeder bijvoorbeeld moeite om een kerk in te gaan.

Daarnaast is er ook een gezamenlijke schriftelijke verklaring van de beide zonen van klaagster, de heer [naam] en de heer [naam], waaruit blijkt dat zij ongeveer 10 jaar geleden vanuit gesprekken met hun moeder te horen hebben gekregen dat er sprake is geweest van seksueel misbruik in [instelling] in [plaats], waar zij moest verblijven. Het verhaal ging over een donker kamertje met een bed, waar er tegen haar wil in een seksuele handeling bij haar werd verricht door een meneer in een donker pak.

Tenslotte blijkt uit de verklaring van mevrouw [naam] van stichting KLOKK dat ook zij, net als ieder nieuw aangekomen meisje in het tehuis, een inwendig onderzoek met de vingers moest ondergaan. Zij heeft daarvoor om een arts gevraagd, maar die was er niet.

4.3 De vraag die reeds ter zitting aan de orde is gekomen, is of het door klaagster gestelde feit moet worden gekwalificeerd als 'seksueel misbruik' in de zin van de Procedure.

De handeling van aangeklaagde zou - zo blijkt uit de overgelegde verklaring van mevrouw [naam]- zijn verricht in het kader van een zogenaamd maagdelijkheidsonderzoek, een inwendig onderzoek met de vingers (geen speculum). Dat onderzoek was volgens mevrouw [naam] een 'verplicht gebruik' sinds oudsher in [instelling], omdat de zusters wilden weten of meisjes bij binnenkomst nog maagd waren. Altijd werd een nieuw aangekomen meisje door een zuster gebracht naar de kamer waar zij onderzocht zou worden, waarna de zuster vervolgens voor de deur van het kamertje stond te wachten tot het onderzoek achter de rug was.

Ter zitting is duidelijk geworden dat klaagster dit onderzoek zelf heeft ervaren als seksueel misbruik.

De Klachtencommissie heeft vastgesteld dat aangeklaagde niet een arts was. Hij was in de tijd dat klaagster in [instelling] verbleef rector. De Klachtencommissie acht het hoogst onwaarschijnlijk dat het verrichten van een zogenaamd maagdelijkheidsonderzoek tot de werkzaamheden behoorde van de rector, zijnde een niet-arts. Voorts is gebleken dat het kamertje werd afgesloten tijdens het bewuste onderzoek en een zuster voor de deur bleef wachten. De Klachtencommissie heeft geconstateerd dat aangeklaagde volgens klaagster 'friemelde' met zijn vingers in haar vagina.

De Klachtencommissie is van oordeel dat er, gelet op zijn functie, sprake was van zeer ongepast gedrag van aangeklaagde. Alle omstandigheden overziend dient de vraag, of het door klaagster gestelde feit moet worden gekwalificeerd als 'seksueel misbruik' in de zin van de Procedure, dan ook bevestigend te worden beantwoord.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 16 jaar oud. Aangeklaagde was, te meer gelet op zijn functie als rector, voor haar iemand waarin zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Over het verzoek van klaagster om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de

kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van het bisdom Breda de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 10 maart 2016 door: mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. F.J.M. Walstock en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

mr. G.A.M. Stevens,
voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.